

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Consumit secundo tempore, nu. 12.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

verò intercurrentes illud majus pretium medij, seu secundi temporis nihil urgeat contra furem, in favorem Antonij, dicetur mox in simili n. 19. & 20.

11. Quoniam verò tum hic, tum deinceps dicemus, (nisi dominus esset servaturus, venditurus &c.) inquiri, an credere debeam Domino dicenti, se fore servaturum? Respondeo in rigore te non obligari, quia præsumere potes dolum: erunt igitur consideranda conjecturæ, quibus talem veritatem expiscari certo possis: quod si certo non possis, sed adhuc vigeat dubitatio, restituendum ad proportionem inventæ, vel non inventæ veritatis, seu ad ratam dubij, ut modo dixi n. 8.

Petrus rem ablatam consumpsit secundo tempore.

12. Quando Petrus fur consumpsit, vel alienavit rem secundo illo tempore, quo res creverat in pretio, v. g. tritici mensura valebat sex aureis, equus viginti, sunt rursus distinguenda tria illa tempora, quibus Antonius rem suam vendidisset, vel consumpsisset, vel donasset, uno verbo, de re sua disposuisset.

13. Si ergo disposuisset primo illo tempore minoris pretij, dico, probabilissimum, immo certum mihi videri, deberi à Petro totum valorem secundi temporis, atque adeo sex aureos pro mensura tritici, viginti pro illo equo, restituere. Ratio mihi manifesta est, quia illa res dum existit impermixta in medio illo tempore, domini est, non furis, ergo si fur tunc consumpsit, vel vendidit, rem alterius con-

sumpsit, vel vendidit, certè per injuriam factam domino, ergo, utpote pretium alienæ mercis, sibi retinere licet non potest, sed omnino restituere debet; & sicuti si eo tempore majoris pretij Petrus vellet à peccato furti se liberare, & adhuc res aliena apud se exaret, domino reddere deberet totam eandem rem, quomodocumque, sive intrinsicè, sive extrinsicè auctam, quia res crevit pro domino, non pro non domino; ita posito, quod eodem tempore iniquè consumit, vel distrahit, alterum tantum in æquivalenti opus erit restituere.

14. Quod si disposuisset Antonius de re sua, secundo eodem tempore majoris pretij, pari, immo potiore jure Petrus debet valorem hunc majorem reddere. Ratio est clara, quia dum ipse tunc consumpsit, damnum hujus valoris Antonio intulit.

15. Denique si Antonius disposuisset de sua prædicta re in tertio tempore minoris pretij, adhuc majus ipsum pretium, dictum num. 13. debet Petrus. Ratio est, quia dum fur injustè destruxit rem tempore, quo valuit majori pretio, contraxit ex debito obligationem reddendi illam, quanti tunc valebat: tota enim ejusque totus valor erat domini: & ex alia parte rem fore à domino conservandam pro tempore consequenti, quando decrevit pretium, non tollit à fure eam obligationem, quam ex delicto contraxit: adde, nimis esse contra rectam rationem, quod fur reportet lucrum & dite scat ex duplici suo delicto, nempe ex furto, & ex injusta rei consumptione: sic
autem

autem esset, si ipse posset sibi retinere solum fuit, caruisse Antonium pretio primi illius temporis.

De expensis factis à fure, in alendo V. equo, nisi compensentur cum usu, quem ex equo fur habuit, idem dic, quod modo n. 9. sine dictum est.

Petrus rem ablatam consumit tertio tempore.

16. Quando Petrus consumit rem tempore illo tertio, quo rei pretium decreuit, siue rediens ad primum, siue etiam ad minus, ut si mensura dicta tritici descenderet ad pretium trium, vel duorum aureorum, & equus jam senex ad ceto, vel quinque, pari modo videndum est, quandonam ex illis tribus temporibus Antonius rei Dominus fuisset rem suam consumpturus, vel servaturus &c.

17. Si ergo Antonius de re sua disposuisset primo tempore, debet Petrus reddere, quanti tunc valebat, atque adeo in exemplis positus tres aureos pro mensura tritici, decem pro equo; ratio est, quia ex vna parte Petrus rem consumendo in illo primo tempore, obligationem contraxit restituendi valorem illius temporis, hoc est, temporis, quo consumpsit, ut in simili dictum est modo; & ex alia parte, pro tanto pretio damnum intulit Petrus: Antonio, non verò pro maiore: jam enim, ut supponimus, Antonius rem non erat ad meliora tempora servaturus: Dices: At si medio tempore creuit valor rei pro Domino creuit. Respondeo, at jam tertio tempore decreuit, ergo pro Domino decreuit: solum igitur Petrus debet pro damno allato, quod

18. Si vero Antonius de re sua secundo tempore, quo plus res valebat, dispositurus esset, totum hunc valorem, atque adeo pro mensura dicta tritici sex aureos, pro equo viginti, vel triginta debet Petrus restituere: quia, ut superius in simili num. 7. & 9. dictum est, dum Petrus rem alienam sibi in eo medio tempore retinuit, unde factum est, ut Dominus de re sua disponere eo tempore non potuerit, in toto illo valore damnum intulit, ergo totum est refarciendum: exceptis expensis forte factis & non compensatis, juxta dicta eodem n. 9. sine.

19. Denique, si Antonius de re sua disposuisset in tertio illo tempore minoris valoris, nunc solum minorem valorem debet reddere Petrus, atque adeo in exemplis positus tres, vel duos aureos pro tritico, decem vel octo pro equo, quantum scilicet mensura tritici, & equus de valore decreverunt. Ratio est, quia pro tempore antecedenti nullum fecit damnum Antonio Petrus, pro tempore presenti jam reddit, quanti res valet. Pretium enim illud medium maius, licet, ut ita dicam, perierit, dum res fuit in manu furis, æque tamen periisset in manu Domini, quia illo valore, ut supponimus, Antonius usus non esset; at inferius, ex probabilissima sententia dicemus, quando res æque peritura esset in manu Domini, sicuti periit in manu furis, nihil à fure deberi, quia in nihilo Dominus damnicatus est.

amf. §. 8.

20. Confirmatur, quia, si res extra-

ret,

Tt.